

PEST, I. félv.

21. szám.

Május 26. 1870.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévre 1 frt 31 kr., egész évre 2 frt 62 kr.; vidékre fél-szeri félévelért 1 frt. 10 soron fölül, egyszeri közlés-ért 2 f., ha többször közöltetik, 1 f., 50 kr., számítatik. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat a Sz.-Istv.-Társ. igazgatóságához kérjük intézteni.

A gyermek-eredes.

(Történeti elbeszélés a XVIII. századból).

(Vége.)

V.

Az atyai áldás.

Az 1782. év április hava beköszöntött; épen e hó első napja volt, midőn boros felhők vonultak el Bécs nagy császári város felett, hol 1780. év november 29. óta a nagy császárnő, Mária Terezia őseinek sírboltjában feküdt. Ezen napon egy meglehetősen hosszú épület előtt az ugynevezett „Rennweg“ mellett, a híres Eugen, savoyai herceg s tábornagy által épített kéjvár, az ugynevezett „Belvedere“ közelében, nagy néptömeg gyűlt össze; de korántsem vidám játéokra, mint ez itt gyakran szokásban volt, ugyanis mindenkinek arcán gyász és gond jelentkezett; mert e házban egy atya feküdt súlyosan beteg, egy atya, ki fölött igen sok gyermeket szomorgott.

Ez egy nemeskeblű pap volt, ki 1715. évben Schwennerstadban látott először napvilágot, 1734. évben Magyarországon a jezsuiták collegiumában vette fel a rendöltönyt, csakhamar ezután, mint iskolatanácsos, s mint a bécsi főegyházmegye hitküldére, zarándokkalapots köpenyt öltve fel, miként egykor Ábrahám a sancta Clara atya komoly s olykor élezes hangon tartott egyházi beszédei által igen sok jót munkált; később 1759. évben a „Rennweg“ mellett fekvő bécsi árvaház igazgatását vette át s mint életirója mondja, „szerény s jótékony élete által mindenki szeretetét megnyerte.“ Ezen férfiú most betegágyon feküdt, látszólag közel a kimuláshoz. Egy alig gyógyítható betegség, a vízkóróság, emésztette fel életét.

Ezen áldozárt Parhammer Ignác atyának nevezték, a világ minden bölcseség tudorának, lekéri (Magyarországon) süveges apátnak, az összes árvaházak főigazgatójának, s mint életirója tovább

beszéli, „igazi becsületes embernek“ nevezte, ő magát Ignác atyának, az árvák atyjának nevezte s a bécsi nép sohasem nevezte őt másképp, mint „gyermek-eredes.“

Az est előrehaladt; a távol ég fénylő csillagköntösét öltötte fel s egy szelid szél szétűzte a felhőt, mely a manap reggelén a város fölött lebegett; a természet a távozonak barátságos átköltözést látszott akarni előkészíteni.

A szenvedő most fölemelte bágyadt fejét s kérdé a fiatal áldozárt, ki ágya mellett térdelt: „Mit jelent e harangszó templomunkban?“

— Atyám! válaszolt ez s hangja megtört a fájdalom miatt, mely keblén átrezgett. Ön gyermekei a szegény árvák, az Ur oltára előtt térdelnek s kérik az irgalom atyját életeért.

A beteg szeliden mosolygott.

— Én szerettem s tanítottam őket, susogá ő, s Isten trónja előtt imádkozni is fogok érettök.

A fiatal áldozár sirt; a beteg pedig hallgatagon előre tekintett.

— Elhivattad hozzám az egyesület elüljáróját? mondá kevés szünet után.

A fiatal áldozár intett.

— Vedd köszönetemet érte, Anzelm! mondá a szenvedő. Így tehát minden rendén van s nyugodtan nézhetek életvégemnek eléje.

Az ajtó megnyílt s egy szokatlan férfiú lépett be. A belépő fekete csuklyás ruhát viselt, s egy rövid szintén fekete bőrköpenyt, melyen kereszt s nagy császári sas volt látható. E férfiú az ugynevezett „halotti egye-

sület"-hez tartozott, azon társulathoz, mely Bécsben a XVII-ik században keletkezett. E társulat rendeltetése a halottak temetése volt, s épe társulat egyik tagja állott a súlyosan megbetegedett „Ignác atya“ előtt, ki őt azért hívatta, hogy egyszerű temetkezése felől végső kívánatát előtte kifejezze.

De ugyanazon időben egy más, hatalmas parókával bíró, rövid fekete köpenyű férfi állott már mögötte, oldalán acélmarkolatu finom kardot viselve, mint az akkori kor tudósai szokták. Nagy aranygyűrűvel ellátott mutató ujjával, melyből violaszínű ametiszt sugárzott ki, az ajtó felé mutatott.

— Halottak embere! mondá ő szeliden a halott testvérület küldöttének, vonulj felre; itt még nincs tere működésednek.

A megszólított kérdőleg tekintett a köpenyes és gyűrűs férfura; de ez még egyszer az ajtóra mutatott s kemény hangon parancsolá:

— El! halálmadár! dr. Quarin orvos egyedül kíván a beteggel lenni!

E szó megtette hatását. A halott testvér gyorsan meghajtá magát s eltűnt. Most doctor Quarin, akkoriban igen nevezetes személyiség Bécsben, mivel ő volt a császár házi orvosa, lassan a beteghez lépett.

— Reverende! mondá ő szokott nyers s rövid modorával, ugyan mit esinál ön?

A beteg nehézkesen fölemelkedett s mondá fájdalom mosolylyal:

— Keresztényhez illőleg rendelkezem temetésem felől.

— Eece! viszonzá az orvos mosolyogva, hát V. Károly császárt akarja ön majmolni? Én azt mondom, tisztelendő atya, van még ideje a meghalásra. Azt is tudom, miért kíván ön már meghalni! Hm! ön azt véli, hogy hivatása e földön be van fejezve, mivel műve nemsokára romba fog dőlni; ön inkább szenved lélekben mint testben.

A beteg erre felugrott.

— Igen! kiáltott fel fájdalmasan s két forró köny gördült le halavány arcáról. Igen, tegnap jutott éntésemre, hogy császár ő felsége szép nagy árvaházuakat, hol én oly sokáig működtem legjobb férfierővel, fel fogja oszlatni.

Az orvos erre szárazon így szólt:

— Ép ezért alant házuknak előcsarnokában egy ősz áldozár áll már a császári hadtest egy fiatal tisztjének s többeknek kíséretében, hogy önnek tudára adja, mi az uralkodó szándéka, s hogy önre s növénydekeire utolsó áldását adja.

A beteg halvány arcát sötétvörös pir lepte el; áhitattal összekulesolá kezeit.

— Így hát, mondá ő önmegadólag az Isten akaratába, így hát elközelgett a keserű óra, melytől régóta féltém! Az én uram császárom tehát, mint minden ugynevezett társas nevelés ellensége, föloslatta intézetünket, s azon bizottmány, melyet ő felsége kijelelt az intézet világi hatóság kezébe leendő átadása végett, most hát csakugyan küszöbön áll; legyen szíves orvos ur, vezesse be őket.

Az orvos intett: „Én esupán úterét kívántam ezzel megvizsgálni, mondá barátságosan, hogy lássam,

vajjon képes lesz-e ön, kedves barátom, azon izgatottságot elviselni, melyet önnek egy ritka látogatás benyomása fog okozni. — De most meggyőződtem, hogy önnek élete még távolról sem jár vége felé, mint azt közönségesen hiesztelék; s a szomorúság e keserű órája mint ön a jelen órát nevezi, még több életerőt fog életereibe önteni.“

E szavak után Quarin orvos felnyitá a beteg szobájának ajtaját. Szép és komoly alakok léptek be: egy karöltönybe öltözött derék aggastyán; magasztos méltóság sugárzott le fehér homlokáról, szép barna szemei két vonzó csillagként tündököltek, finomul metszett száján sajtyszerű, végtelenül szelid mosoly ült, nyakáról a violaszín köpenyke fölött az Üdvözítő képével ékített nagy aranyláncz függött alá, lábait vörös szattyásaruk fődtek. Magasztosan s méltóságteljesen állott meg Annak példányképe szerint, ki egykor tanítványaihoz e nagy jelentőségű szavakat mondá:

— Béke veletek!

Balján egy más, biborvörös öltözékű áldozár állott széles karimájú kalappal fején, jobbán egy fiatal harcos szép fehér austriai ezredesi egyenruhában széles fehérvörös szalaggal mellén, mely alól egy sugárzó csillag csillámlott ki. E három egyén mögött a vörös öltözékű áldozár oldalán lépdelt még három ifjabb pap, az ezredesi egyenruhát viselő szép férfi mögött pedig, kinek világos kék szemei tüzesen villogtak, három más fiatal tiszt aranypaszományos egyenruhában lépett a szobába; az ajtónál egy derék férfi állott sötétzöld egyenruhában megaranyozott tölgylombbal és ezüstcsillagrenddel mellén.

A beteg, úgy látszott, ezen különös látogatást tevő egyéneket igen jól ismeri, mert előbb oly bágyadt szemei fényleni kezdtek, vonásai kiderültek.

A nemes dr. Quarin orvos mosolyogva tekintett rá.

— Na, tisztelendő atya, mondá most barátságosan, van-e valami kifogása ezen bizottság ellen?

A beteg remegő hangon kiáltott fel:

— Szentséges Atyám! mily nagy kegyelem! Üdv szállt mai nap házamba örök időkre! Oh adja e szerencsés házra atyai áldását!

A szép aggastyán áldólag emelte fel jobbát és mondá ünnepélyesen, de idegenszerűleg hangzó kijetéssel:

— Az Ur Jézus Krisztus áldá meg e házat, honnét, mint tudomásunkra esett, oly sok áldás áradt ki!

Künn szünni nem akaró örömkialtás töltötte be a léget, mert nagy néptömeg állott a ház előtt s jól tudta, hogy ki szerencséseltette most a beteget jelenlétével.

— Éljen József! éljen Pius! hangzott ezer torokból. A beteg meghajtá magát az ezredesi egyenruhás, szép férfi előtt és így szólt:

— Legkegyelmesebb uram és császárom! felséged fölöttébb megtisztel engem a jelen perczben.

És az ifju II. József császár, ki az akkori, Bécsben látogatást tevő VI. Pius pápával, mint Bécs történetirója beszéli, s Miggazzival, az akkori bibornokérsekkel egyszersmind a Rennweg melletti „Miasszonyunk“-hoz ezimzett árvaházat is meglátogatta, most intett ama derék férfinak, ki állami egyenruhában az ajtónál

állott, hogy lépjen be, s kezeiből egy pergamen teker-
cset vett ki.

— Kedves Parhammer atya, mondá barátságosan
a császár, tudomásul vettük önnek az ifjuság oktatásá-
nak s keresztény nevelésének emelésére kifejtett áldá-
sos működését, s önt a birodalom összes árvaházainak
főelőadójává nevezem ki. S most a mi magas vendé-
günk, Pius szent atyánk kíséretében, az intézet belse-
jét kívánjuk megszemlélni.

— S e szemlében önnek leendő hivatalsegéde —
tevé hozzá Migazzi bíbornok — most kinevezett fiatal
hivataltársa lesz szíves kalauzunk.

Alig mondta ki a bíbornok e szavakat, midőn egy
ifju, nem rég fölszentelt áldozár világi papi öltönyben
omlott az árvaatya lábaihoz.

Ez Weitmánn János volt, az ifju most már 24-dik
életévében levő áldozár, kit egykor az árvaatya és
gyermekkezredes a tullni mezőségen megmentett, a papi
állásra képezett, a rennwegi árvaházból történt kilépte
után maga Migazzi érsek vette őt pártfogása alá s ve-
zette tovább az erény és tudomány pályáján, míg kis

nővére, a szeretetre méltó Vilma, az árvaházban nyert
nevelés után, most már rég egy bécsi polgárnak volt
boldog neje.

A gyermekezredes szemeiből örömkönyvek hullot-
tak a férfiuvá lett növendék fejére.

Ekkint tisztelte meg a pápa és császár a nemes
árvaatya, az általánosan ismert és szeretett gyermek-
kezredes működését, kinek életerege e ritka és törté-
nelmileg igaz látogatás után ismét felüdült. s ki
csak az 1786-dik év kezdetén, miután életrője elbeszé-
lése szerint — betegsége komolyabb jellemet öltött és
gyorsan előhaladt, april 1. napján a halottiszezségek
ájtatos fölvétele után, s miután előtte levő napon elő-
ször élt a Migazzi bíbornok által neki engedményezett
szabadalommal, hogy a misét szobájában olvashassa,
éjjel szeliden s nyugodtan adta vissza az Urnak lelkét.

József császár, Ausztria nemes és főnkelt szellemű
uralkodója, midőn a jó „árvaatya és gyermekkezredes“
haláláról hírt kapott, mint életrője értesít, e szép nyi-
latkozatra fakadt:

„Egy becsületes férfiut vesztettünk el!“

V a k o n d a k o k.

A szivárvány béke jele
Az égen,
E van írva a szentkönyvben
Már régen:
De ha megbánta az Isten,
Hogy embert
Föld porából boldogságra
Teremtett,
M megbánja, és bánja azt is,
— Mert figyelt, —

Hogy a szivárványban adott
Békejelt.
Hisz sok ember nem ember már
Csak neve!
V a k o n d a k lenn! földben rejlik
Mindene.
Bor, lány, arany: ezek a fő
Csemegék.
Nem kell neki sem az Isten,
Sem az ég!

Orosz Ádám.

Hunkár bácsi csutorája.

— Uti vázlat képekkel. —

(Folytatás.)

A virány Fiume körül átmenetet képez az éjszakitól a
délihez. A föld kopársága miatt a termények nem elégségesek
a népnek eltartására, a szőlő azonban több helyen jól diszlik,
s a drágai és kostrenai bor keresettek.

A Quarnero halakban igen gazdag. Eltekintve attól, hogy
a lakosságot majdnem kizárólag a Quarnero tengeréből táplálja,
a fiumei halász kiterjedt kereskedést üz beszózott s másként el-
tartott halakkal.

Korábbi időben Fiume kereskedése kizárólag Krajnára
és Olaszországra terjedt; a 17. század végéig önálló consulokat
tartott is Fiume-, Ancona-, Civitavecchia-, Messina- és Manfre-
doniában. A díes emlékü VI. Károly császár volt az, ki Fiume
s a tenger mellék történetébe bátran belenyúlt, s azt új életre
serkentette. A passaroviczi béke után a törökökkel előnyös
kereskedelmi szerződést kötött, s megnyitotta Fiumének a sza-
bad hajózást keletre.

Ő alapította a keleti társulatot, a kizárólagos kereskedés
szabadalmaival Levante és Portugálba; Fiumét szabad kikö-
tőnek nyilvánította, a Karolina-utat és Porto Ré kikötőjét épí-
tette, egy holland társulatot hívott Fiumébe ezukorinomitó gyár
felállítására, s végre mindazon kereskedőknek, kik Fiumében
letelepednek, az osztrák lobogó oltalmát biztosította.

1768-ik évben 82 görög nem egyesült család menekült
Török-Bosniából Fiumébe. Mária Terézia megadta nekik az
osztrák állampolgári jogot, II. József ingyen adott nekik telket,
melyen templomot és paplakot építettek, megengedte nekik
egy kereskedelmi társaság alapítását 200,000 ft tőkével, és
szabadalmazott törvényszéket adott nekik.

Fiume ezen gyarmatnak sokat köszön. A Fiumera nevű
ujvárosnak keleti részét ők építették be szép házaikkal.

I. Ferencz császár alatt 1800-ban épült a Luiza-ut, ezen
pompás és nagyszerű 17 mérföld hosszúsága építmény kivitelét

a kormány 1800-ban egy utépitő társulatra bízta, 50 évi vám-szedés szabadalmával, mely azonban már 1820-ban 70 évi ösztartamra hosszabbított meg, s az uthoz tartozó bizonyos tárgyak megváltási összegének biztosításával a szabadalom 1870. febr. 14-kéni kiteltével.

VI. Károly, Mária Terezia, és I. Ferencz törekvéseinek sikerült partjainkon élénk kiviteli kereskedést létrehozni; tüzi, épületfa, deszka, léc és hordódonga; irókönyveeskék (strazza), dohány, reepe és gabona a legnagyobb kelendőségnek örvendtek, míg ellenben gyarmatárak, fűszerek, olaj, és déli gyümölcsök képezték a beviteli kereskedést Horvátországba, Slavóniába, a temesi hátságba s Magyarországra, Szerbia és a Duna-fejedelemségek alföldjeire. Azonban a vaspálya által, melyet Triest nyitott, s a Sziszek, Zágráb, Steinbrücki mellékvonal megnyitásával ki és beviteli kereskedésünk teljesen tönkre jutott, — s mi

eljutottunk — erő-megfeszítéseiteink megbénulásának korszakához, midőn senyvedésünkkel való menekésre — nincs más remény — csak a nemes lelkű magyar nemzet nem nyújtja gyorsan fölemelő segítségét.

Fiume előszeretettel és ügyességgel adta magát a hajó-építészetre; hajógyárai néhány év alatt oly lendületet nyertek, mely nem fél a ver-

senytől, nem az összehasonlítástól, s több száz munkás családnak nyújt folytonos és jelentékeny keresetet. Fiume évenként mintegy 30 új vitorlás hajót állít ki, és 140 ily hajóval bír, míg Triest minden előnye mellett csak 129-et mordhat magáénak.

Szép nagy kikötője, melynek építését István főherczeg nádor 1847-ben kezdette meg, s melyre utolsó években ezeket fordított a központi tengeri hatóság, sajnos! üresen áll, s a fiumei türelmetlenül várja a pillanatot, midőn a Dunának összeköttetése által az Adriával a szép kép megnyeri az elődiszítmenyt, miután most meg a parti hajós sem használja, ki biztos menedéket talál az előnyös fekvésű fiumei esatornában.

1863-ban a kereskedelmi kamra elnökének, Kosulich Kázmér és Verzenassi Ferencz keresk. uraknak tanácsára viszontbiztosító társaság alapítottott fiumei hajók számára és hat millió frt értéket meghaladó hajók biztosítottak; ez oly lépés volt, mely bennünket a triesti monopolistáktól megszabadított, s Fiume és tenger melléke számára 300,000 forint nyereményt szol-

gáltat évenként. — Fiume a Recina folyóban 4000 lóerejű vízerőnek van birtokában, mely az eddigi kedvezőtlen viszonyok miatt egész valóban nem használtatik, de a már is létező ipartelepek életképességét bizonyítják.

Az itteni papírgyár (l. képzünk), Europa leghíresebbjeinek egyike, évenként több mint 30,000 mázsa papírt küld a világpiacra.

A stabilimento tecnico a legtükéletesb gőzgépeket szolgáltatja, melyek bece a lissai esatában kiállta a döntőpróbát.

A zakañli nagy örömalom, mely nagy tőkével angol és amerikai mólra: építve a víz- és gőzerő felhasználásával van berendezve, évenként 1 millió mérő buzát örölhet meg, s terményeit Levante- és Braziliába, sőt Alexandrián keresztül egészen Indiába küldi.

A vegytani készítmények terjedelmes gyára Krajnát, Ka-

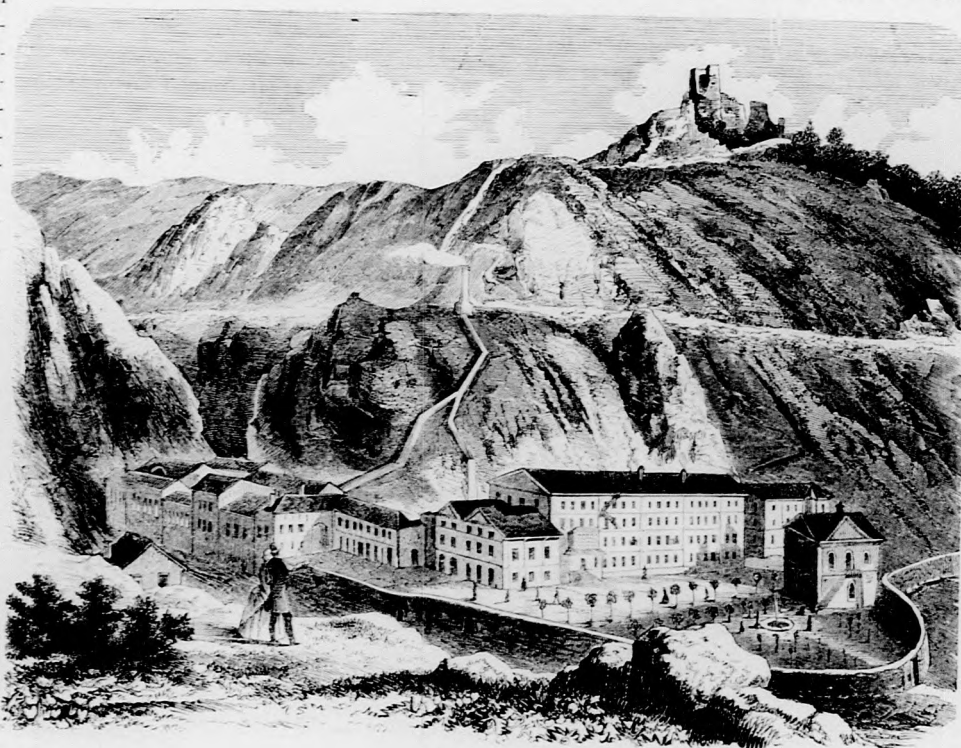
rinthiát, Stiriát, Lombardiát és Velencét látja el keresett készítményeivel. — A timárságok nagy mennyiségű bőrt kapnak, és mint eszerttet küldik szét a világba.

Ezeket kívül említendő még: az általános keresett vitorlavászon, — mely egyiptomi gyapotból készül; az adriai tenger minden kikötőjét készítményeikkel ellátó kötélverdek; s végre a nagy kincstári dohánygyár.

Mindezek pedig díszére válnak Fiumének — és közvetve Magyarországnak. És mégis daczára annak, hogy az iparüzlet több mint 3000 embert foglalkoztat naponként, a munkás fiumeinek Afrikába kellett vándorolnia, hogy a Suez esatorna ásatásánál keresse meg a maga és családja számára a kenyeret, mert Fiume, Triestnek ezen századéves hamupipőkéje, azt neki nem nyújthatja mindaddig, míg a Dunának észszerű összeköttetése az Adriával a szabad versenyben, és nem privilegiumokban biztosítandja a kereskedés megerősödését.

Fiume lakossága táplálék dolgában igen igénytelen, főtápszere halból, marha- és ürü-husból, hüvelyes veteményekből és zöldségből áll.

A földműves, ki ritkán él hussal, növényekkel és beszózott hussal él. A kukoriczalisztból készített polenta a fiumei terület alsóbb rétegeiben a főtápszér.

(Fiumei papírgyár.)

A városnak következő közegészségi intézetei vannak :

1) A városi kórház, 350 ágygyal, az irtalmas nénikék buzgó kezelése alatt 3 külön osztályllyal tüdőök, rokkantak és árvák és lelenzek számára.

2) A kisdododa, mely esupán a polgárok jótékonyágából áll fön 3—7 éves, a legszegényebb osztálybeli gyermekeket fogad be, kik reggel jöve este térnek csak haza. Napközti fölügyelnek itt rájuk, táplálékkal láttatnak el s a hittan és a többi főtantárgyak elemeiben nyernek oktatást — szintén irtalmas nének kezelése alatt.

3) A dolgházba 12 éves és ennél idösb fiuk fogadtatnak be, kik a község költségén étellel és ruházattal láttatnak el, és valamely mesterségre taníttatnak.

4) Végül van itt még egy ugynevezett jótékonyági intézet, melynek tagja választott polgárok, kik a polgárság nevében az e célra gyűjtött községi alapból alamizsnát osztogatnak, és szegényeket, és házi ügyefogyottakat segíyeznek.

Ezen rövidre vont adatokat Fiume és vidéke állapota fölött azon hozzáadással zárjuk be, hogy Fiume látogatója nem fogja megbánni, ha alkalmilag a környék következő helyeit meglátogatja :

Sajkába szállva Fiumétől felörányira találja Mártinseszák, Europa: veszteglő intézeteinek egyik legkitünöbbit. Nem messze ettől fekszik Porto-Ré, a királykikötő, egy jó karban levő Zrinyi-várral. Porto-Ré mellett látja Bukkari öblét, a régi romai Volcerat. Néhány óra alatt gözössel Zengben van, a hirhedt uszkoka-fészekben.

Egy órára Fiumétől a Luiza-ut mellett terül el a gorobniki mező, melyen IV. Béla alatt a hires 1232-ik évi csata vivotott, s a tatárok megsemmisítették.

Istria felé fekszik Castua, ó görög város, római vízvezetékkel. A város még ma is fallal van körülveve.

A tengerparton van Abbazia, a Scarpa-lovagok gyönyörű birtoka — melyet bold. Miksa főherceg oly igen megszeretett — hogy itt akarta Miramarejét fölemelni, és Europa csudájává tenni. De a Scarpák nem tudtak megválni, szegénységből meggazdagodott atyjok ezen kedves helyétől. — Abbatia Austria Nizzája.

Végre megérdemli a fáradságot a Monte-Maggioret 4444 láb magassággal a tenger színe fölött megmászni azon bübajos elragadó látvány végett, mely innét a Quarneróra, Dalmatiára, Istriára, sőt a Velencei Sz.-Mark tornyára nyílik.

(Folytatása következik.)

Hérits Antal.

Meg ne csaljanak!

VI.

Voltak-e Jézusnak testvérei?

Eltéved az igazságtól, ki a látszattal is beéri, vagy csak a betűre tekint, a mely olykor megöli. (Kor. II. 3, 6.)

Ezen kérdés: voltak-e Jézusnak testvérei? egy ezzel: örök szűz volt e Mária? Az pedig kétségtelen...

Nemde Mária, mielőtt sz. József öt elvonné, már méhében hordozá Jézust; azért a szent férfi nem is illett őt: „míg meg nem szülé elsőszülött fiát, a Jézust. (Máté 1, 25.)

De illette-e azután, mint feleségét? Azt képzelné sem lehet, hogy ő az Isten mátkáját meg merete volna alázní. Különben is ez a szóeska: „a míg“ nem szükségképen követeli ezt: „azután.“ Ha például azt mondom: El nem fagyott a lábam, míg a hideg tél tartott, nem következik onnan, hogy azután a melegben fagyott el lábam.

Mikolról is azt mondja a szentírás: „Nem vala fia halála napjáig“ (Kir. II. 6, 23.) — de azzal nem mondja, hogy halála után lön fia, mert az képtelenség. Sőt abból sincs mit következtetni, hogy Jézus ott: „elsőszülöttnek“ mondatik; mert valóban elsőszülött az, a ki előtt más nem született, habár az egyetlen szülött is. A szentkönyv másutt is elsőszülöttnek nevezi az egyetlen szülöttet, midőn azt mondja: „Rohobia az elsőszülött, nem is valának Eliezernek más fiai.“ (Kron. I. 23, 17.). Jézus azért valamint egyetlen fia az örök Atyának, ugy egyetlen magzata is szűz anyjának, miként azt mindjárt látni fogjuk.

Igaz ugyan, hogy az eredeti szövegben azt mondá Jézusról a nép: „Honnan ennek ez a bölcsesség és hatalom? Nemde ez amaz áesnak fia? Nemde Máriának nevezetik anyja? s az ő testvérei — adelphoi, fratres: Jakab, József, Simon és Judás?“ (Máté 13: 54—55.).

De ez csak látszat és zsidó szólásmód, mely köztünk idegen. A nép ugyanis, nem tudhatta még azon isteni titkot, hogy Jézusnak nem atyja József; azért föl kelle tennie, a látszat szerint, hogy feleségével, a szűz Máriával nemzette őt, — a mi

pedig tévedés, miként az evangéliom mondja. (Lukács 3, 23.).

— A testvérekre nézve azonban azok tévednének, kik itt a betűhöz akarnának tapadni; mert a zsidók rokonaikat is testvéreiknek nevezik. Így Lóth, a héber szövegben, az Ábrahám testvérének nevezetik (Móz. I. 14, 16.), holott csak testvérének fia vala. (Móz. I. 11, 27.).

Másutt azt olvassuk: „Uriel és annak százhusz testvérei; Aszaia, és annak kétszázhusz testvérei“ (Kron. I. 15, 5—7.), azaz: rokonai, atyafiai. Ez az oka, hogy Mária a Kleopás felesége is: a Jézus anyja nővérének mondatik (Ján. 19, 25.); mert rokona vala, mint férje testvérének neje, de nem testvére.

Igy lön az Jézussal is, és ama testvérekkel, kik a Kleopás fiai valának; mert ezeknek nagybátyjok vala sz. József a szűz Mária férje, kiről a nép azt gondolta, hogy atyja a Jézusnak.

Bizonyítja azt majdnem 18 századdal ezelött, Hegesipp történetíró: „ki az apostoli korhoz legközelebb élt“ (Euseb. lib. 2. cap. 25. 4.), midőn ama testvérek egyikéről azt mondja: „Az Urnak unokatestvére (frater patruelis), Simon a Kleopás fia.“ (Apud Euseb. lib. 4. cap. 30. 4.). Utána pedig Özséb így szól: „Kleopás a József testvére vala, bizonyítja azt Hegesipp.“ (Eus. lib. 3. cap. 11. 2.). Miből világos, hogy ama testvérek, nem testvérei Jézusnak, nem is a sz. József fiai, hanem a Kleopásé, a József testvérének fiai. A nép ugyan, mint látszólagos unokatestvéreket, testvéreknek nevezhette őket, de a valóságban nem valának Jézusnak még unokatestvérei sem, miután Jézus nem származott Józseftől, hogy rokona lehessen a Kleopás fiainak.

S mit mond ehhez az evangéliom? „Állának pedig a Jézus keresztje mellett — mondja az eredeti szöveg — az ő anyja és az ő anyjának nővere, Mária a Kleopás felesége“ (Ján. 19, 25.).

Ezen két Máriát pedig másutt is megkülönbözteti az írás, mert egyiket gyakran: „Jézus anyjának“ (Ján. 2. 1—3. Apost. esel. 1. 14.), a másikat meg: „Jakab és József anyjának nevezi“

(Mát. 27. 56. — Márk 15. 40.). Honnan kítűnik, miszerint Jakab (s József, nem a Jézus anyjának gyermekei, azaz: nem a Krisztus testvérei, valamint az ő két testvéreik sem, hanem a másik Máriaé, a kit Kleopás feleségének mond az evangéliom. Következéleg, minthogy Kleopás a József testvére vala, ama testvérek Jézusnak csak látszatos unokatestvérei valának.

De, tiltakozik e testvérek ellen a Jakab neve is, a ki mint elsőszülött, legelőül áll, mert kétségtelen az, hogy a szent szűznek nem Jakab, hanem Jézus vala elsőszülötte. (Mát. 1. 25.)! Az is tagadhatlan, hogy az egész evangéliomban csak két Jakab fordul elő: egyik a Zebedeus fia, másik az Alfeus fia (Mát. 10. 3.) vagyis a Kleopásé. Az pedig szintén kétségtelen, hogy a Jézus anyja nem vala neje sem Zebedeusnak sem Alfeus Kleopásnak, tehát a Jakab anyja sem lehetne, sem Jakab és testvérei a Jézus testvérei.

Valóban Jézuson kívül nem volt a sz. Szűznek magzata, azért ajánlotta őt Jézus, a kereszt kínjai közt is, János apostol oltalmába, egy olyanéba, a kihez semmi vérség sem fűzte. Azt pedig nem tette volna, ha ama testvérek, az ő testvérei, vagyis, az ő anyjának fiai lettek volna. Azért nem is mondja az evangélium soha és sehol, hogy ama testvérek a szent szűz fiai; hanem inkább egyenesen kijelenti másutt, hogy ők az urnak csak rokonai (propingvi) — Márk. 3. 20.

Ezen testvérek maradékáról így ír Hegesipp, mint egykoru történetíró: „Ezen időben (81—96. Kr. után.) főnvoitak

még némelyek, a Krisztus rokonságából, ama Judásnak (Taddusnak) maradékai, a ki test szerint a Krisztus testvérenek nevezetett. Ezeket némelyek bevádolván, hogy Dávid király nemzetségéből származtak volna, Revocatus őket Domitian esásárhoz vitte. Domitian ugyanis, félt a Krisztus eljövételétől, miként Herodes is. Kérdezték azért tőlök, vajjon a Dávid nemzetségéből származtak-e, kétségtelennek vallották azt. Azután tudakozá tőlök Domitián: mennyi birtokuk vagy pénzüök volna? azt mondák, hogy ketten csak kilenczezer denárral bírnak, melynek csak fele illeti egyiköket; de ezen vagyon nem pénzben van nálök, hanem szántóföldek értékében... ugymint harminczkilenez hold földben, melyeknek terményéből az adót is fizetik, maguknak is beszerzik élelmöket, tulajdon munkájök által. Mutaták kezeiket is, azoknak durva bőrét, és a melyre nyomódott kérgesedést, a munka folytonosságától, bizonysgául munkálkodásuknak. Végre kérdezték őket Krisztusról, és az ő országa felől: minémü volna az? s mikor, vagy hol fogna megjelenni? azt felelék: nem e világból az, nem is földi birodalom, hanem angyali és menynevi, mely a világ végén áll föl, midön a Krisztus dicsőséggel jöven el, meg fogja ítélni az élöket és holtakat, s megadja mindenkinek munkáinak bérét. Ezeket hallván Domitián, rőszat nem végzett ellenök, hanem megvetvén esekélysgöket, parancsolá, hogy szabadon mehessenek el, és rendeletet küldvén, lecsillapítá azon üldözést, mely az egyház ellen támasztatott. (Apud Euseb. lib. 3. cap. 20. 2—7.) [E. L.]

Heti krónika.

Pest, május 22.

(—ss—) A Szent-László-Társulat f. hó 19-én főt. Ipolyi Arnold kanonok s társulati alelnök elnöklete alatt tartott választmányi gyűlésen olvastatván s hitelesítettvén az utolsó ülés jegyzőkönyve, a titkár több hagyományt jelentett be, névszerint: Kollárcsik István rosznyói püspök 200 forintot, bold. Jónás József volt pécsi kanonok 500 frtot, néhai Almásy István volt madarasi plébános 10 frtot, boldogult Hoffmann Péter szabadkai plébános 10 frtot hagyományozott a társulat céljainak előmozdítására.

Ezután olvastattak a választmány által a januári ülésben felajánlt adományok, valamint a rendes negyedévi segélyzések vételéről beérkezett elismervények és köszönő iratok.

A pénztárnok által benyújtott pénztári számadás az 1869. évtől kiadatott vizsgálatra az állandó számvizsgáló bizottmány-nak, melynek egyik tagja, Fiszter Máté időközben meghalván, helyébe Frey József nyugalmazott elemi főtanító választatott az állandó számvizsgáló bizottmány tagjává.

A pénztár állapotáról szóló kimutatás felolvasása után tárgyalattak a segélyezésért benyújtott folyamodványok, melyeknek alapján a következő segélyadományok szavaztattak meg: a pesti katholikus legényegyletnek házbérbérlési fedezésére 200 frt; Iván-Egerszeg szombathelyi egyházmegyei r. kath. községnek iskolajavítási költségekre 50 frt; Pódbiel szepes-egyházmegyei r. kath. községnek iskolaépítési költségek fedezésére 50 frt; Kökeszi és Névedr. kath. községeknek hasonló célokra 50—50 frt; végre Bollya erdélyi r. kath. községnek kápolna- és iskolajavítási és építési költségekre 200 frt. Ez utóbbira nézve közöljük a folyamodvány némely részeit, melyek élénken leírják az ottani község hely-

zetét: „Szomorubb, leverőbb, körülményt alig képzelhetni a lelkipásztorság terén, így ír a folyamodó, mint ha a gondos lelkipásztor, minden fáradozásai daczára is, teljesedni látja, s látni kénytelen a próféta ama szavait: „Eloszolnak a nyáj juhait!“ Pedig ma-holnap igénytelenségem is ezen helyzetbe fog jutni a Kis-kapusi anyamegyéhez tartozó, de attól 4—5 vagy 6 óra távolságban lévő bollyai és más főkmegyékre nézve. Ily távolság, a nem is képzelhető rosz utakat is tekintve, már magában is elég volna arra, hogy Krisztus egyetlen igaz aklának uj s még mindig csak tejjel táplálható juhait, vagy is a convertiták, Bollyában és annak környékén eloszoljanak. De még inkább neveli ebbeli aggodalmamat az, hogy maga a központi, a bollyai kápolna, iskola és tanítói lak is — melyek egyetlen filegóriából állanak — a legszanandóbb, legelhagyatottabb állapotban van, távolról hirdetvén és igazolván az evangéliom ama szavait, hogy itt az evangéliom csak is a szegényeknek predikáltatik. A kápolna elhagyatottságát eléggé tanúsítja a multévi hivatalos leltár hiteles másolata is, melyet e végből bátor vagyok idezárni. A kápolna alatt lévő iskolának sem ajtaja, sem ablakai, sem alsó padlása, sem kemenczéje, sem fája a fűtésre, sem egyéb tanszerai ninesenek, mint néhány elrongyolt fali tábla a kezdök számára. A kántortanító laka alig 2 □ öl területű, s ez is a legundorított állapotban, s mégis ez szolgál jelenleg tanszobául. A bollyai hívek nagyon szegények, ök mítsem tehetnek.

Valóban szánandó helyzet, kivált ha tekintjük, hogy az irt épületnek vakolása kívül-belül mind lehull, a kápolna altánya, melyen át a kápolnába kellene jutni, ugy elrohadt, hogy veszély nélkül alig járhatni rajta; más részről pedig ezen épület a víz általi elsodortatás veszélyének is nyilván ki van téve, csak 1—2 ölnyre folyván tőle a mindenki által veszedel-

nek ismert Kalba nevű folyó. Pedig itt nemesak a zsenge katholicismus, de egyszersmind a magyar nemzetiség fő tartásáról és megmentéséről van szó. Igen, kegyelmes uram! Felső-Fehér megyének főleg ezen bollyavölgyi része a szász székek közé beékelve s a szász és oláh elemektől egészen elárastva már is oda jutott, hogy az ember elbámul, ha az itteni tösgyökeres magyarokat hallja magyarul beszélni. Ennek pedig oka az, hogy itt az egész környékben a katolikus és református magyarok számára nincs csak egyetlen rendes templom és iskola is, hova a magyarok nemzetiség veszélye elöl menekülhetnének.⁴

Tallian János nyugalmazott hétszemélynök indítványára határozatba ment, hogy zental a jegyzőkönyvek nem a választmányi ülésben, hanem egy évigre mindannyiszor kiküldendő bizottmány által hitelesítendők.

Az is határozatott, miszerint az egyházmegyei hatóságok körlevélben fölkérendők, miszerint az egyházmegye területén lakó szent-lászló társulati tagok névsorát a társulat elnökségének beküldeni sziveskednének.

Szent László király ünnepe, melyet a társulat központi tagjai minden évben ünnepélyes szentmisével és egyházi szóoklattal szoktak megülni, az idén az ünnep nyolezadába eső vasárnapon, július 3-ikán, fog az egyetemi templomban megtartatni. A szentmise tartását, azon esetre, ha a társulat elnöke a ft. váci püspök ur ő méltósága, ki erre fölkérendő lesz, akkorra még nem jöne vissza Rómából, ft. Ipolyi Arnold kanonok ur volt szives megígérni. A sz. beszédet ft. Bita Deszö egyetemi tanár ur mondandja.

Szabóky Adolf k. r. tanár ur indítványára határozatott, miszerint a közeledés és szorosabb esatlakozás tekintetéből a fővárosi összes katolikus egyletek és társulatok levélben föl fognak szólíttatni, hogy az ünnepélyben résztvegyenek.

Lonka y Antal indítványára a buda-pesti kath. tanítézetek meghívására nézve is ugyanaz határozatott.

A jegyzőkönyv hitelesítésére alelnökön kívül Tallian János nyugalm. hétszemélynök és dr. Bella gh József ügyvéd küldetett ki.

Franciaország. Grammont herceg, ki eddig Franciaországnak bécsi követe volt, külügyministerré neveztetett ki. Ezen eseményt általán úgy tekintik, mint Franciaország és Austria-Magyarország közti szorosabb barátság előjelét. Grammont herceg Ausztria-Magyarországnak mindig őszinte barátja volt; reméljük tehát, hogy ezen két ország közt őszinte közeledés fog bekövetkezni, a mit birodalmunk érdekében teljes szívünkkel kívánunk. Grammont utóda a bécsi udvarnál hír szerint Banneville lesz, ki jelenleg a francia kormányt Romában ő szentsége mellett képviseli.

Roma. Május 13. volt IX. Pius születésnapjának évfordulója. Május 13-ka, születésének napja, biztosan meg van állapítva, míg születési éve biztosan nem tudatik.

A pápai évkönyv 40 év óta, midőn gróf Mastai-Feretti János Mária spoletói érsekké lön, állandóan az 1792. évet említi születése éveül, s a szentatyá minden életirója elfogadta a hivatalos adatot. Romában azonban mindenki kételkedik ez adat helyes volta felett; magában a Vaticánban magasabb és alsóbbrendű hivatalnokok, köztök a pápa legbizalmasabb szolgálói is kétkednek a fenti adat valóságán, s majd minden hathavi időközben megteszi az utat a lapokban egy-egy adoma, hogy Pius pápa önmaga öregíti magát.

Nem 1792-ben, hanem már 1790-ben született, hiszik a rómaiak, s e szerint ma már 80. születésnapját érte meg. A hi-

vatalos valótlanságokkal szemben — folytatják a többi ellenve-
tésre — Pius semmit sem tehet; több ízben nyilatkozott már, hogy: „Ellenségeim negyven tartományt raboltak el tőlem, saját hivatalnokaim pedig makaesul megfosztanak két évtől.”

Különbben ez adoma, mint az ehhez hasonlók, szintén költött. Pius nem mondhatta ezt, mert csakugyan 1792. május 13-án született, s a hivatalos adat hiteles. Itt a bizonyíték:

Mint spoletói és imolai püspök 1833 május 13-án így ír egyik levélben: „Tegnap este az új imolai püspök tiszteletére nyilvános ünnepély volt, melyre alkalmul születésnapja szolgált. A részvét nagy volt. Való, hogy az idő repül, hogy 41 év már oda van. Gondoljunk az örök életre!” 41 év 1833-ból = 1792.

Még most azon kérdés merülhet fel, mikép keletkezett a hamis monda, s hogyan terjedt el annyira. Valószínű, hogy csak az utolsó időben keletkezett. Pius életkorát tekintve, rendkívül erős, s igen régen ül már szent Péter székében. Itt van magyarázata, hogy a bámulókat még nagyobb esodálkozásra kívánták ragadni azáltal, hogy két évvel idősebbnek mondották, mint általában tartják.

IX. Pius tehát nem 81-ik hanem 79-ik évébe lép. Vajha még számos évet érjen egészségben, békében és örömben!

Angliában folyvást népgyűléseket tartanak a kormány azon szándéka ellen, hogy az elemi-iskolákból a vallásoktatás kizárassék. Legközelebb Manchester nevű városban tartottak igen számosak által látogatott népgyűlést, hol a következő határozat fogadtatott el:

„E meeting véleménye szerint, bármely oly nemzeti elemi oktatási rendszer, mely alatt a vallási oktatás ki van zárva az iskolából, — teljesen ki nem elégítő, s nem méltó nemzeti támogatásra.”

Továbbá az elnök, a népgyűlés nevében, az országgyűlésnek benyújtandó következő kérvény aláírására kérészt föl:

„A kérvényezők mély aggodalommal látják, hogy jelenleg kísérletek tételnek az elemi oktatás tisztán világi rendszerének behozatalára — s a bibliának és minden meghatározott vallási oktatásnak az elemi-iskolákból való kizárására. — A kérvényezők meg vannak róla győződve, hogy a kizárólag világi oktatás ellenkezik az ország népe nagy zömének ohajtásai: s meggyőződésével; mely keresztény oktatást kíván egy keresztény nemzet számára. — Ezért a kérvényezők önök tisztelt házat arra kéri, hogy fogadják el a közoktatási javaslatnak azon elveit, melyek minden nyilvános iskolában a vallási oktatás szabadságáról intézkednek.”

Vegyesek.

— Hol van valódi műveltség? Egy kis falueska nagyobbsterü gyárában dolgozik egy szegény becsületes kath. családapa gyermekeivel. Jóllehet nagy utat kell megtennie a közel fekvő faluba, még is minden vasárnap eljár feleségével s gyermekeivel szentmisére és predikációra, sőt ünnepnapokon is, ha munkára nem kényszerítik. Egyszer azonban nagy fájdalomra észreveszi a családapa, hogy ifjabbik fia mindinkább halványul és soványodik, vagyis oly jelenségek tűnnek fel rajta, melyek a keserü halál előhírnökei. Tudja, hogy ennek oka azon roppant hőségben rejlik, melyben egész napon át dolgoznia kell. „Hallod fiam! mondá ő — te itt tovább nem maradhatsz, ne is maradj! Utána fogok ma járni, hogy más osztályzatban nyerj alkalmazást.” Meghallja ezt a felügyelő — oly ember, ki már rég nem hallgatott predikációt s vallását ellökte a lomtárba és

nem hisz egyebet, mint azt, hogy 7 font marhahusból jó levesnek kell kikerülnie. Nem tetszik neki, hogy a ficzkó, egy oly derék munkás tőle eltávozik. A dühtől elkapatva, neki rohan hátulról az apának, ki éppen távozni készül és semmi rosszat sem gyanít, s hatalmas lökést mér rá, úgy, hogy ez egész súlyával arcra esik. — Esméletlenül fölemelik, s patakként ömlik a vér arcáról. Elhívják a hivatalos orvost s ez kinyilvánítja, hogy az esés könnyen halálos lehetett volna. A dolgot följelentik a hatóságoknak, s a felügyelő, ki már igen gyakran vonta magára durvasága s kihágásai által a munkások elégedetlenségét, megérdemelt büntetését várta. — Mit tesz most a jó apa? Mihelyt észreveszi, hogy a sértő megbánja iránta tanúsított rossz bánásmódját, fölszedi magát, s elmegy vele együtt, bekötött fövel s nagy fájdalom között a törvényszék elé, s miután nem akarták őt meghallgatni, mindig hathatósabban és hathatósabban esdekelt, hogy legalább állítsák be a vizsgálatot; ő szívéből megbocsátott s megelégszik az őt megillető kárpótlással.

S most bátran kérdezhetjük: hol van valódi műveltség? Ezen hitetlen felügyelőben-e, vagy a szegény ájtatos munkásban?

— Majd meglátjuk! Néhány évvel ezelőtt, midőn Garibaldi bandáit Róma ellen vezette, hogy a pápaságot és a kath. egyházat megsemmisítse, Bécsben egy kézműves gyakran eredt beszédbe a pápáról legényével, ki a legényegylet tagja volt, s nagy kevélyen s gőgösen, nem különben szilárd határozottsággal azt állította, hogy legfőlebb egy év múlva a külömben is elaggott és tulélt pápaságnak vége lesz. Erre a legény így szólt: „Tudja mit, mester uram, ha ön annyira biztos állítása felől, hát fogadjunk. Én leteszek 50 frot, melyet keserves veritékemmél szereztem; tegyen le ön is 50 frot; s ha 1870-ben nem lesz többé pápa, az egész 100 froyi összeg legyen az öné; ha pedig lesz még pápa, akkor az enyém lesz.“ A mester fejét vakarta, de nem merészelt ráállani a fogadásra. Ekkor a legény vevé fel a szót s mondá: „Ha ön nagy hősiért, Garibaldiért, csak 50 frot sem mer kockáztatni, míg én saját hősiért, a pápáért, összes megtakarított pénzemet kiteszem, kár önnek annyira hetykélkedni s oly fönhangon kiabálni a pápaság nem-sokára bekövetkezendő romlását.

Ezen kis történetke igen jól veszi ki magát 1870. évben a jelen körülmények között. Ezen évben fog ugyanis eldőlni, a mesternek van-e igaza vagy a legénynek. De már úgy látszik, a legénynek lesz igaza. Az elaggott pápa ugyanis ez évben diadalt fog ülni, s jelenleg mindenkinek szeme rajta függ, míg a felígésztesztett Garibaldi mindinkább feledésbe megy.

Rövid hírek.

— Pesten az alduasoron a régi sóház helyére nagyszerű vánház fog építtetni.

— A pesti városerdőben furt artézi kútból 20 foknyi meleg víz lövel.

— A pesti szentferencziek templomában lopás történt. A tettest elfogták; de oly jól őrizték, hogy azonnal ismét megszökött. A lopott tárgyak azonban visszakerültek.

— A pesti egyetem épületéből Lefrank Károly nevű joghallgató leugrott, s pár óra múlva meghalt.

— Hevesmegyéből Hasznosról máj. 14-ről írják, hogy felhőszakadás és jégeső a vetéseket teljesen tönkre tette.

— Az első gyümölcsöt, cseresnyét Pest piacán már árulják.

— A margitszigeti fürdőházat e nyár közepén már megnyitják.

— A honvédőrházakat nemzeti színekkel festik be.

— Gömörmegye alsó vidékén több jelentékeny kőszéneltepet fődöztek föl.

— Bécsújhelyen azon tér, hol Zrinyi és Frangepán kivégeztettek, szemétdombnak szolgál egy sörházban. Vas megyében az ottani lap fölbírvja a lakosságot, hogy a kivégeztetés helyére emléket állítson.

— Ö felsége Liehtner Gáspár holdmezővásárhelyi plebánosnak a Bold. Szűz. szigeti apátságot adományozta.

— Nagy-Bunban máj. 14. felhőszakadás következtében 81 lakház és 60 ember lett az árvíz áldozata.

— Szabó Imre szombathelyi püspök ő maga Köves György sárvári plebános kíséretében f. h. 9. Romába utazott.

— Ausztráliában emberfajt fődöztek föl, melynek nincs haja. Ez aztán nem mondhatja: nem ment el a hajam!

— Budán a sz. ferencziek temploma egyik tornyába a villám leesapott, onnan a sekrestyébe ment és ottlevő vaskályhát összerombolta.

— Szervác és Bonifác a két „jégember“ napja az idén kellemes meleg mellett mult el.

— Pesten a Laudon-utczában a villám egy kocsiszt agyon-sújtott.

— Hir szerint előkelő urak kegyelmi kérvényt nyújtottak be a méregkeverő Ebergényi kisasszonyért; de ő felsége elutasította.

— A nazarénusok Magyarországon fogynak.

— Svájcban a zürichi egyetemen 14 nőtanuló van, 12 az orvosi, 2 a bölcsészeti tudományokat hallgatja.

— Samassa József apát s minisiteri osztálytanácsos esztergami, Tölgyesy István szőlgyéni esperes-plebános nagysombati kanonokokká nevezettek ki.

— A győr-szombathelyi vasutvonal aug. 1-jén fog a forgalomnak átadatni.

— A Szent-István-Társulat bizományában kapható: „Az élő lelki Rózsafüzér a Bold. szűz Mária szeplőtelen sz. nevének tisztelete — két képpel.“ Ára kötetlen 50 — finomabb kiadás 60 krajczár.

— Megjelent új könyvek: 1) Vasárnapi és ünnepi egyházi beszédek Rosztóczy Imrétől, III. évfolyam. — Csajághy Sándor néhai esanádi püspök vegyes művei, kiadta dr. Csiky Gergely: a) püspöki körlevelek (1 fnt 50 kr), b) értekezések (2 fnt), c) költeményei (50 kr). E becses műveket a t. közönség meleg pártfogásába ajánljuk.

Társulati értesítő.

Kimutatás a Szent-István-Társulat igazgatóságához be-
küldött pénzekekről: Cserni Béla gyulafehérvári főleleml tanító 20 fnt; Nagy Ignác közzei kápl. 40 fnt 95 kr; Berky József esp. esurgói pleb. 44 fnt 10 kr; Mészáros József váczai kápl. 78 fnt 75 kr; Lukács Tivadar nagybányai pleb. 72 fnt 45 kr; Kremmer József rákospalotai lelkész 18 fnt 90 kr; Peska Ferencz veszprémi szentszéki jegyző 3 fnt 15 kr; Saly Pál esőri pleb. 32 fnt; Mátz Norbert simontornyai sz.-fer.-r. zárdafőnök 3 fnt 15 kr; Huszár Antal apát nagyabonyi pleb. 56 fnt 70 kr; Gürtler Mihály esp., váli pleb. 44 fnt 10 kr.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lipót-utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Pesten, nyomtatott az „Athenaeum“ nyomdájában 1870. (Barátok tere 7-dik szám.)